

Vårdplatserna fortsätter att minska

Tre landsting står för största förändringen

Vårdplatsminskningen fortsätter trots tillsynsmyndigheternas kritik. Men den är ojämnt fördelad. Tre landsting stod för mer än tre fjärdedelar av minskningen 2009. Många landsting erkänner nu att tillgången på vårdplatser är mindre än behoven.

Enligt Sveriges Kommuner och landsting försvann 209 vårdplatser mellan 2008 och 2009, och antalet platser per tusen invånare sjönk från 2,8 till 2,7. 191 av platserna försvann inom den somatiska specialistvården.

Bryter man ned siffrorna på landstingsnivå visar det sig att det senaste årets minskning är mycket ojämnt fördelad. Tre landsting står för mer än tre fjärdedelar av minskningen inom den somatiska vården: Västra Götaland, där 91 platser försvann mellan 2008 och 2009 (motsvarande 2,5 procent av platserna), Västernorrland, som förlorat 30 platser (4,9 procent) samt Blekinge, 39 platser (10,7 procent).

Effektivare vårdkedjor och bättre omhändertagande ligger bakom minskningen i Västra Götaland, enligt hälso- och sjukvårdsdirektör Lars-Olof Rönnqvist, som bestämt förnekar att den har påverkat patientsäkerheten.

– Det finns inget samband mellan kvalitet och antal vårdplatser. Det är ett förlegat synsätt.

Arbetsmiljöverket inleder satsning mot överbeläggningar

Som Läkartidningen rapporterat (LT 7/10) gör Arbetsmiljöverket en särskild satsning under året mot överbeläggningar. 200 inspektioner ska göras på sjukhus med akutintag, främst på avdelningar för medicin, geriatrik, ortopedi och psykiatri. Tillsynen pågår under hela hösten

– Den stora minskningen i Blekinge har sin grund i sparbetning, säger hälso- och sjukvårdsdirektör Jan-Olof Henriksson.

– Utgångspunkten var att vi skulle ligga i nivå med andra jämförbara landsting, både i omfattning på verksamheten och ekonomiskt.

Ni ligger nu under genomsnittet i landet. Med tanke på riskerna med för få vårdplatser som Socialstyrelsen pekat på, kan du säga att ni klarar ett uppdrag?

– Vi har haft en del överbeläggningar under vintern och fler återinläggningar. Vi har tagit ett omtag på hela situationen, men det är inte säkert att slutsatsen blir att det är för få platser.

Ett fåtal landsting går mot strömmen och ökar sina vårdplatser. Mest ökar Skåne med 27 nya platser, men på grund av befolkningsökningen minskar ändå antalet platser per tusen invånare.

Värmland, som fick 11 fler platser 2009, är det landsting som ökar mest procentuellt.

– Vi har tidigare följt trenden och minskat platserna. Men sommaren 2008 upplevde vi att situationen för personalen var ohållbar. Hälso- och sjukvårdsledningen skrev en avvikelserapport och gjorde en händelseanalys för att se vilken typ av vårdplatser som saknades. Den visade att det var akutsjukvårdsplatser inom den speci-

och genomförs i två steg. Först får ledningen besvara frågor om hur man förebygger överbeläggningar. Därefter sker inspektionen, som omfattar olika organisationsnivåer inom sjukhusen. På flera håll görs inspektionerna i samverkan med Socialstyrelsen. ■

TABELL Specialiserad somatisk vård.

Landsting	Vårdplatser/ 1000 inv		Total antal vårdplatser		Föränd- Föränd- ring ring, %	
	2008	2009	2008	2009		
Stockholm	2,0	1,9	3 881	3 867	-14	-0,4
Uppsala	3,0	2,9	975	978	3	0,3
Sörmland	2,3	2,2	604	604	-	0,0
Östergötland	2,1	2,1	879	881	2	0,2
Jönköping	2,4	2,3	792	776	-16	-2,0
Kronoberg	2,3	2,2	411	399	-12	-2,9
Kalmar	2,3	2,3	541	539	-2	-0,4
★ Blekinge	2,4	2,1	365	326	-39	-10,7
Skåne	2,4	2,3	2 857	2 884	27	0,9
Halland	2,3	2,3	688	691	3	0,4
★ Västra Götaland	2,4	2,3	3 677	3 586	-91	-2,5
Värmland	2,0	2,1	559	570	11	2,0
Örebro	2,7	2,7	749	750	1	0,1
Västmanland	2,3	2,3	571	578	7	1,2
Dalarna	2,6	2,5	708	701	-7	-1,0
Gävleborg	2,0	1,9	555	538	-17	-3,1
★ Västernorrland	2,5	2,4	613	583	-30	-4,9
Jämtland	2,3	2,4	298	298	-	0,0
Västerbotten	3,2	3,2	837	824	-13	-1,6
Norrbottnen	2,4	2,4	594	600	6	1,0
Gotland	2,6	2,4	148	138	-10	-6,8
TOTALT	2,3	2,3	21 302	21 111	-191	-0,9

Källa: SKL

aliserade vården som det var brist på, vilket ledde till att vi öppnade en ny medicinavdelning med 20 platser vid Centralsjukhuset i Karlstad, säger Gunilla Andersson, hälso- och sjukvårdschef vid landstinget i Värmland.

Att personal och tillsynsmyndigheter upplever det minskande antalet vårdplatser som ett betydande patientsäkerhets- och arbetsmiljöproblem är känt sedan länge. En ny enkätundersökning från Socialstyrelsen visar att även landstingen och sjukhusen delar uppfattningen att tillgången inte matchar behoven. När det gäller medicinsk korttidsvård uppgav 13 av 14 landsting och 22 av 32 sjukhus att tillgången inte motsvarade behoven under 2009.

– Resultatet kompletterar och bekräftar den bild som kommit fram i Socialstyrelsens tillsynsverksamhet, me-

nar Anders Eklund, projektledare på Socialstyrelsen.

– Att det blir färre vårdplatser måste inte innebära att det är för få. Men givet de förutsättningar som råder i dag är vår slutsats att det ändå verkar finnas ett problem som går att relatera till brist på vårdplatser.

Förklaringar som gavs till bristen på vårdplatser var demografiska förändringar, svagheter i vårdkedjan, ekonomiska begränsningar, lägre bemanning under somrar och helger.

Socialstyrelsen har också bett landstingen uppskatta hur de tror att tillgången på vårdplatser kommer att utvecklas under 2010 och 2011. Klart fler landsting bedömer att vårdplatserna kommer att öka, snarare än minska.

Framför allt tror man på en ökning inom medicinsk korttidsvård och geriatrisk vård.

Michael Lövrup